

Ενεργειακή Αξιοποίηση της Ιλύος Βιολογικών Καθαρισμών

Τεχνολογικές Δυνατότητες και
Οφέλη για Κοινωνία και Περιβάλλον

Καθηγητής Νικόλαος Σ. Μουσιόπουλος
Εντ. Αντιπρόεδρος Διεθνών Σχέσεων ΕΕΔΣΑ

Σημασία Ενεργειακής Αξιοποίησης

Ανάκτηση ενέργειας από τα απόβλητα = κεντρικός πυλώνας της **κυκλικής οικονομίας**

Περιβαλλοντικό πρόβλημα μετατρέπεται σε πολύτιμο πόρο.

Ειδικά για την **ιλύ (λυματολάσπη)** των βιολογικών καθαρισμών, η ενέργεια που περιέχεται σε αυτήν μπορεί να καλύψει σημαντικό μέρος των αναγκών των ίδιων των εγκαταστάσεων ή/και να διατεθεί σε τοπικά δίκτυα.

Τι είναι η ιλύς και γιατί μας ενδιαφέρει;

Ιλύς = στερεό υποπροϊόν που προκύπτει από τον καθαρισμό των αστικών λυμάτων. Παραδοσιακά θεωρούνταν άχρηστη.

Διαθέτει όμως **υψηλό οργανικό φορτίο**, με ενεργειακό περιεχόμενο παρόμοιο με αυτό του λιγνίτη.

Χρήσεις εκτός ενεργειακής αξιοποίησης: Γεωργία, εδαφικές εφαρμογές, αποκατάσταση εδαφών, παραγωγή δομικών ή άλλων υλικών, κομποστοποίηση.

Βασικές Μέθοδοι Ανάκτησης Ενέργειας

Αναερόβια Χώνευση: Μικροοργανισμοί αποσυνθέτουν την ιλύ σε περιβάλλον χωρίς οξυγόνο, παράγοντας **βιοαέριο**. Το βιοαέριο αξιοποιείται για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας.

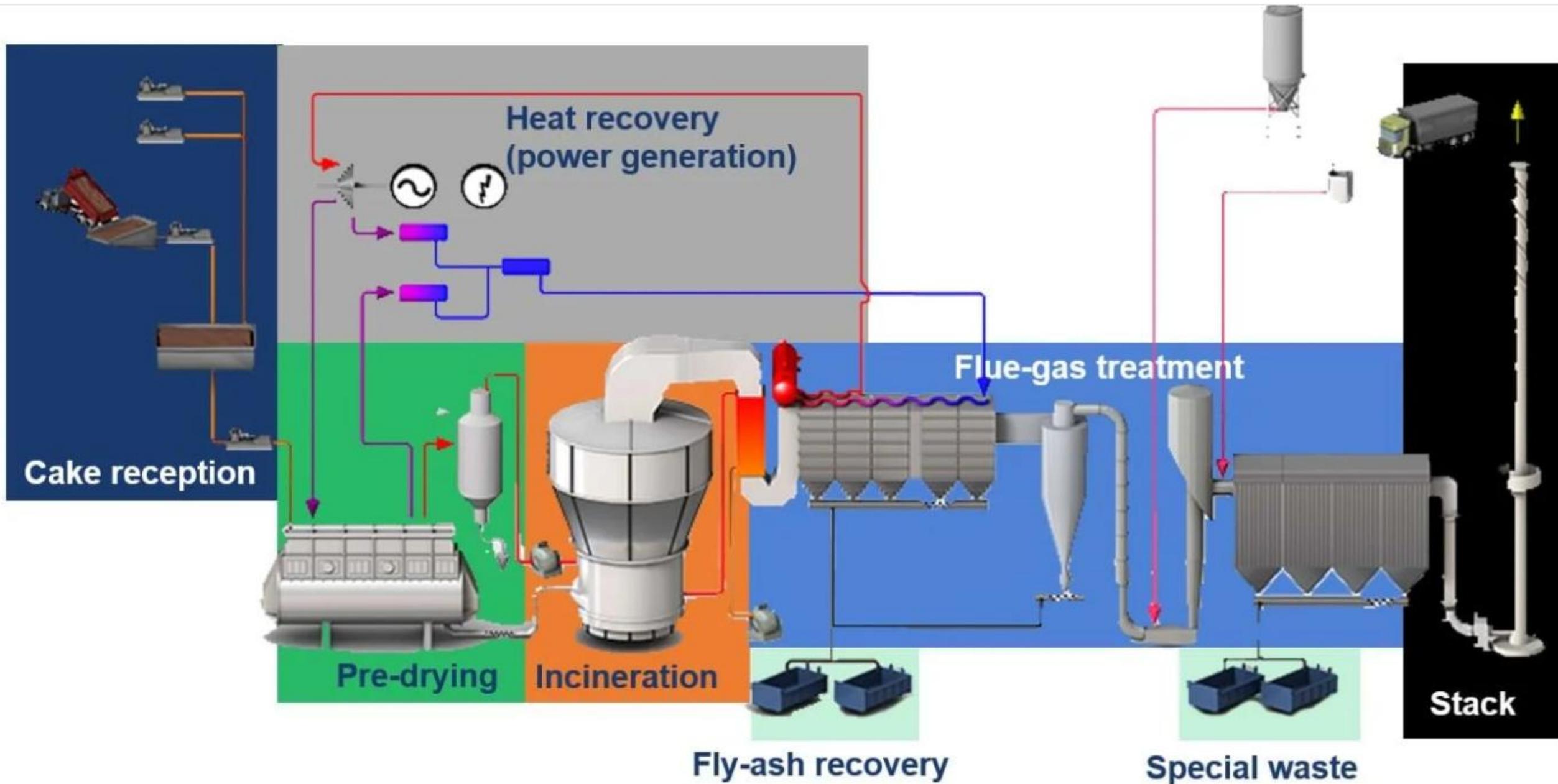
Θερμική Επεξεργασία (Αποτέφρωση): Η απευθείας καύση της αποξηραμένης ιλύος για την παραγωγή ενέργειας. Η μέθοδος αυτή επιτυγχάνει τη μεγαλύτερη μείωση του όγκου των αποβλήτων.

Πυρόλυση και Αεριοποίηση: Μετατροπή ιλύος σε βιο-έλαιο, αέριο σύνθεσης και βιο-εξανθράκωμα. Αυτά τα προϊόντα αποθηκεύονται εύκολα και μπορούν να υποκαταστήσουν ορυκτά καύσιμα.

Anaerobic Digestion for Sewage Sludge Management

Sludge Incineration Process

Οφέλη για Κοινωνία και Περιβάλλον

Ενεργειακή Αυτονομία: Οι μονάδες βιολογικού καθαρισμού μπορούν να γίνουν ενεργειακά ουδέτερες (μείωση κόστους λειτουργίας).

Μείωση Ρύπων: Με χρήση της ιλύος ως καυσίμου εκλύονται πολύ λιγότερα αέρια θερμοκηπίου σε σχέση με φυσικό αέριο ή πετρέλαιο.

Προστασία Δημόσιας Υγείας: Η σωστή θερμική επεξεργασία εξαλείφει τους παθογόνους μικροοργανισμούς και περιορίζει την ανάγκη για υγειονομική ταφή της λάσπης.

Ανάκτηση Πόρων: Πέρα από την ενέργεια, οι μέθοδοι αυτές επιτρέπουν την ανάκτηση πολύτιμων θρεπτικών συστατικών, όπως ο φωσφόρος (γεωργία).

Η αναερόβια χώνευση υπερτερεί για παραγωγή ενέργειας και μείωση όγκου σε μεσαίες/μεγάλες εγκαταστάσεις, ενώ η θερμική επεξεργασία προσφέρεται για μέγιστη μείωση όγκου και εξάλειψη παθογόνων, αλλά με υψηλότερο κόστος.

Χαρακτηριστικό	Αναερόβια Χώνευση	Θερμική Επεξεργασία
Ενεργειακό Ισοζύγιο	Παραγωγή ενέργειας (Βιοαέριο)	Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας (συνήθως)
Λειτουργικό Κόστος	Χαμηλό/Μέτριο	Υψηλό
Μείωση Όγκου	40 - 50%	> 80-90% (Τέφρα)
Τελικό Προϊόν	Βιοστερεά (λίπασμα)	Τέφρα (αδρανές υλικό)
Κατάλληλο για	Μικρές/Μεσαίες/Μεγάλες ΕΕΛ	Μεγάλες ΕΕΛ

Πλεονεκτήματα Θερμικής Επεξεργασίας

Μεγάλη μείωση όγκου και βάρους: Επιτυγχάνεται μείωση έως και 90%, μειώνοντας δραστικά το κόστος μεταφοράς και ταφής.

Καταστροφή οργανικών ρύπων: Εξαλείφονται παθογόνοι οργανισμοί, ιοί και οργανικές τοξικές ενώσεις.

Ανάκτηση ενέργειας: Η θερμότητα που παράγεται μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ξήρανση της ιλύος ή την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Παραγωγή αδρανούς υπολείμματος: Η τέφρα που προκύπτει είναι σταθερή και μπορεί να αξιοποιηθεί για την παραγωγή δομικών υλικών (π.χ. από την τσιμεντοβιομηχανία).

Μειονεκτήματα Θερμικής Επεξεργασίας

Υψηλό κόστος: Απαιτούνται σημαντικές κεφαλαιουχικές επενδύσεις και λειτουργικά έξοδα (καύσιμα για την ξήρανση).

Περιβαλλοντικές επιπτώσεις: Πιθανή εκπομπή αέριων ρύπων (διοξίνες, φουράνια, βαρέα μέταλλα), απαιτώντας ακριβά συστήματα καθαρισμού καυσαερίων.

Ενεργοβόρα διαδικασία: Απαιτείται υψηλή περιεκτικότητα σε ξηρά ουσία (ξηρανση) πριν την καύση, κάτι που καταναλώνει ενέργεια.

Διαχείριση τέφρας: Παρά την αδρανοποίηση, η τέφρα ενδέχεται να περιέχει συγκεντρωμένα βαρέα μέταλλα που απαιτούν ειδική διαχείριση.

Σκοπιμότητα ενεργειακής αξιοποίησης ιλύος στην Ελλάδα

- **Ανάγκη για Εναλλακτική Διαχείριση:** Άνω του 50% της ιλύος καταλήγει σε ΧΥΤΑ.
- **Υψηλό Ενεργειακό Περιεχόμενο Ιλύος:** Η ιλύς είναι πολύτιμη πηγή ενέργειας.
- **Τεχνολογικές Επιλογές:** Η αναερόβια χώνευση για παραγωγή βιοαερίου είναι η πιο κοινή μέθοδος, ενώ η απευθείας αποτέφρωση της αφυδατωμένης ιλύος εμφανίζει το υψηλότερο ενεργειακό ισοζύγιο σε ελληνικές συνθήκες.
- **Πρώθηση Θερμικών Μεθόδων:** Αυξανόμενη τάση προς την ηλιακή ξήρανση, η οποία κρίνεται ως ενδεδειγμένη λύση για τις κλιματικές συνθήκες της Ελλάδας.
- **Προοπτικές για Μικρές Μονάδες:** Σε αντίθεση με αστικά κέντρα, όπου ήδη εφαρμόζεται ξήρανση, η πρόκληση έγκειται στις μικρότερες ΕΕΛ, όπου εκτός της ηλιακής ξήρανσης προκύπτει ως αποδοτική οικονομικά και η ασβεστοποίηση.

Σκοπιμότητα ενεργειακής αξιοποίησης ιλύος στην Ελλάδα

Οφέλη:

- 1.Μείωση κόστους λειτουργίας:** Η παραγωγή ενέργειας μειώνει το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας (που αποτελεί μεγάλο μέρος των λειτουργικών εξόδων, ~13%).
- 2.Περιβαλλοντική συμμόρφωση:** Μειώνονται οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και αποφεύγεται ή τουλάχιστον περιορίζεται η ταφή.
- 3.Παραγωγή βιοαερίου/θερμότητας:** Δυνατότητα συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας.

Προκλήσεις:

- Υψηλό επενδυτικό κόστος:** Οι τεχνολογίες ανάκτησης απαιτούν σημαντική αρχική κεφαλαιουχική επένδυση.
- Ανάγκη για εξειδικευμένο προσωπικό:** Απαιτείται τεχνογνωσία για την αποδοτική λειτουργία των συστημάτων.

Κίνητρα για την ενεργειακή αξιοποίηση ιλύος

Χρηματοδοτικά Εργαλεία

- **Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF):** Χρηματοδοτούνται έργα για τον εκσυγχρονισμό εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων με έμφαση στη θερμική επεξεργασία και την ενεργειακή αναβάθμιση.
- **ΕΣΠΑ 2021-2027:** Το πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» περιλαμβάνει προσκλήσεις για την ολοκλήρωση υποδομών λυμάτων και την ολιστική διαχείριση πόρων, με προϋπολογισμούς εκατοντάδων εκατομμυρίων €.
- **Αναπτυξιακός Νόμος (Ν. 4887/2022):** Προβλέπει ενισχύσεις (επιχορηγήσεις, φορολογικές απαλλαγές) για επενδύσεις στην **πράσινη μετάβαση**, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής ενέργειας από βιομάζα και της συμπαραγωγής ηλεκτρισμού-θερμότητας (ΣΗΘΥΑ).

Κίνητρα για την ενεργειακή αξιοποίηση ιλύος

Θεσμικό Πλαίσιο & Πολιτικές

- **Νόμος 4819/2021:** Θεσπίζει τη χρήση μη ανακυκλώσιμων αποβλήτων (όπως τα υπολείμματα ιλύος) ως **δευτερογενούς καυσίμου** για τη βιομηχανία, μειώνοντας την εξάρτηση από ορυκτά καύσιμα.
- **Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ 2020-2030):** Θέτει ως στόχο τη μείωση της υγειονομικής ταφής κάτω από το 10% έως το 2030, ωθώντας τις ΔΕΥΑ προς την ενεργειακή αξιοποίηση της λάσπης.
- **Προτεραιότητα σε ΑΠΕ:** Οι μονάδες που συνδυάζουν περιβαλλοντικές υποδομές με παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές (π.χ. βιοαέριο) τυγχάνουν ευνοϊκής μεταχείρισης στις αδειοδοτήσεις και τη σύνδεση στο δίκτυο.

Κίνητρα για την ενεργειακή αξιοποίηση ιλύος

Οικονομικά Κίνητρα για Μονάδες

- **Πώληση Ενέργειας:** Οι βιολογικοί καθαρισμοί έχουν το δικαίωμα να πωλούν το πλεόνασμα της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγουν από το βιοαέριο στο δίκτυο, δημιουργώντας έσοδα που καλύπτουν τα έξοδα λειτουργίας τους.
- **Μείωση Τέλους Ταφής:** Η ενεργειακή μετατροπή μειώνει δραστικά τον όγκο της λάσπης, απαλλάσσοντας τους δήμους από το αυξανόμενο κόστος του "τέλους ταφής" απορριμμάτων.